

mozgékonyaságánál fogva a jobb honi biztosító intézetek részvényei már régen külföldre vándoroltak.

Nincs okunk ezt sajnálni, mert szívesen látjuk, ha külföldi olcso- tőkék itt hasáknban elhelyezkednek: de valóban botránys és megrendőnek tartjuk az, midőn a világ esaközök használatának a közönség téves utra vezetése.

Az itt működő osztrák biztosító társaságok, úgy a tűz- valamint a jégbiztosítási ágazatban majdnem ugyanazon általános biztosítási feltételek értelmében, mint az olasznyira ajánlott honi társaságok járnak el.

Ennélfogva szándékos hazugság, midőn érintett czikk írja az állítja, — hogy ezen társaságok a 10%-nál kisebb jégkárokat nem fizetik meg, minthogy azok éppen általános biztosítási feltételei alapján minden jégtől okozott kárt megtértenek.

A nagy és megpróbált intézetek, — melyeknek életrevalóságukat a közkezen forgó mérlegnek eléggé bizonyították — igazságos kártérítése káre-etekben, számos oldalról földi esétetett nekünk, mert hiszen a biztosítási intézménynek nem az a feladata, hogy egyik felet a másik rovására előnyösítse.

Órjuk azért a közön-éget, hogy ne engedje magát hasig hitek által tévútra vezetni és hazafiságát egyes intézetek javára kizsákmányolni, hanem biztonon mindenki azon intézetnél, mely érdekeinek legjobban megfelel.

Végül még csak azt akarjuk megemlíteni, hogy a biztosítási-üzet körül — más nemzetközi jellegű fogva sem — nem lehet túrelmetlenkedni, mert jobb honi intézeteink már évek óta a szomszéd országokban sikerrel dolgoznak; és ha az egyik túri, a másiknak is túrné kell.

— VIDÉKI HÍREK. — József főherczeg Alosuthon kápolnát épített. — Döry Jenő tulajdonosai birtokos négyes fogaián a Tamási és Balaton Füred közt levő tiz és fél mérföldnyi utat öt óra alatt tette meg. T-hát minden huszonnyolcz perczben egy mérföldet haladt. — Pozsonyban egy fiatal ember a Dunába ugrott. Ugyanakkor egy nő hullát fogtak ki a vízbe. Bogdani Wanda mult hó 29-dikére tervezett paláci hátszerénye nagy fiaskót szenvedett. — Összesen nyolcz fiatal egyén jelentkezett csak.

„Vihar a gyermekkor felett.” (Írta: Dr. ZELIZY DÁNIEL; megjelent a városi Könyvtárban, 8. r.)

Egy füzetet vetünk, melynek megírására szerzőt egy félelmetes betegség vezette; egy oly betegség mely számos életet tett semmivé és számtalan gyermeket ragadott ki a szülőök gondviselő karjai közül.

Ezen, haazán több részében feltűnődezett kór: a d y p h t e r i t i s.

Mindenütt, hol a rettenetes baj áldozatot áldozat után követelt, orvosok és tudományos kutatókban megjelent férfiak kezdetek gondolkodni a baj tulajdonképi mibenlétén, keletkezésének okai, s a módok felett, melyekkel azt gyógyítani, a vesztült elhárítani lehetne.

A napi, mint az idősztaki sajtó, folyóiratok és sajtólapok hasábjai minden oldalról vitatták a kérdést; egyik ezt, másik azt monddta, a dolog azonban megoldásra aligha talált mert ha egyik oldalról a vizsgálódásoknak theoretikus eredményeit veszzük figyelembe, a másik oldalról megdöntve látjuk azokat a gyakorlatot s a tapasztalatot által, midől aztán levonhatjuk az általánosságban elfogadható vélemény, hogy a ronosóló toroklob, (dyphteritis vagy dyphter) fellépési módja s alakjáról hozott értekezések és fejtegetések, nem egyebek tudományos vitát képező eszmecsereknél, melyek

alkalmasok lehetnek a szakfrák elméleti tapasztalatainak bővítésére, de azt hogy alkalmassak legyenek egyszerűs-mind a kór gyógyítás módjára megállapítására, e tekintetben határozott utasításra: mondaní éppen nem lehet.

A fontos a felelet nehéz kérdés megoldása osztrákjából Debreczen városának orvoskara is őssz-jut, annál is inkább, mert a járvány-szerű kór városunkban is nagymérvű pusztítást vitt véghez. A vélemények, természetesen itt is szétágazók voltak ugyan, mindazonáltal annyira haszna még is volt a mozgalomnak, hogy a ronosóló toroklob fel-fel-űnő eseteinél nagyobb figyelmet kezdének fordítani az orvosok a járványra, s a megfigyelések alapján tet különböző kísérletik több-kevesebb sikerre vezettek is.

Az orvosi karban létesült ezen mozgalomnak közvnehetjük valószínűleg, hogy városunk egyik előre törekvő fiatal orvosának, Dr. Zelizy Dánielnek „Vihar a gyermekkor felett” című művét a könyvtárasra s a közönség elé bocsátva látjuk. E műről akarunk jelen sorainkban röviden megemlíkezni.

Régényt írni nagyon terhes feladat; de a regényíró, midőn tárgyat s alakokat keres művéhez: szórakozik, mulat. Mennyivel terhesebb feladat oly művet írni, melyhez az eszmét a tárgyat a tudomány végtelen tengeréből kell meríteni, s bizony jól kell vigyázni a szerzőnek, hogy a hullámzó habok el ne borítsák hajóját, míg a biztos rőpartot eléri. Egy oly mű megírása, mely 11 és fél iven keresztül egy betegséget s annak zárt s szűzfőle alakjainak s változatainak leírását tárgyalja, bizony szászszorta bajosabb kiváltépp azon tudomány, miszerint a mű nem tarhat igényt arra, hogy szórakoztató olvasmánykép vegye kezébe a nagy közönség.

Azonban itt nem ez az eset áll; az előtűnk fekvő mű, azokról szól, hogy a legkiválóbb szakavatottsággal van írva, még azon sajátsággal is bír, hogy azt bárki is elolvashatja, s midán az utolsó lapjára ért, esodálattal veszi észre, hogy a műben a dyphteritisnek tanulmánya mily népszerű, könnyen megérthető, sok helyt évezetes olvasmánykép van az olvasó elé tárva.

A legszomorúbb helyi körülmények között, s mint szerző művének előszaván magy mondja „az adatokat magán orvosi gyakorlatának virágatlan tövises mezőjén gyűjtötte”, akkor midőn számos családunk a legutóbbi gyász a legkínosabb fájdalom honolt szívében. Szerző a ronosóló toroklobnak mintegy miniatűr-képet adja e füzetében, melyben a megragadó leírások ügyes tollról, komoly s melyreható irányról, széles ismeretről tesznek tanúbizonyságot.

Egy különálló, s tapasztalat szerint legsikeresebben alkalmazható gyógymóddal képezett frontot szerző az orvosi tekintélyekkel szemben, mely gyógymódot eleinte kevés pártolóra talált, később azonban mindinkább hódítani kezdett czél szerző, s mindenesetre hazános volta által. — Sok felemlített esetenél a torok dyphteritiának lefolyása igen élénk színekkel van e műben festve, — de különösen megindító képet nyújt az V-ik fejezet utolsó három oldalán, melyekben szerző leírja, miként mentette meg gyógmódjával 6 éves leánykáját a dyphteritiában való elhalálozástól. „Szegény — ugyan — elment a sír széléig — és onnan jött vissza.”

Sem terünk, sem időnk nincs éppen ezuttal, hogy tovább időzzünk a szóban levő műnek érdekesnél érdekesebb fejezeteinél; a mit eddig emlelőnk, azt a mű kitűnő irány, szép s különösen a szakudományra nézve — kiváló fontosságú bíró fejtegetéseinek olvadásának hatása alatt mondunk el, s így jelen bírálat, midán talán egyéb fogyaktokozásán kívül könnyen megmagyarázható okokból a szak-szerű véleményét nélkülözi, lehet hiányos, de

nem igazságtalan, mert irodalmunk e termékeben egy valóban maradandó becértéssel bíró művet nyert, a mi mindenesetre nyereség.

Ajánljuk a nagy közönség figyelmébe s pártfogásába. G. J.

Elmélkedés Szeged rekonstrukciója felől.

Írta: KOSSUTH LAJOS.

Hát én bizony idősigenes épületek helyett a vízhatlan mészebe tömött kavics és homok állandó-építkezést szeretném Szeged külvárosi telekirtokos nép számára ajánlani.

A mi a ház alakját illeti, megvallolem nem szeretném, ha ez a népostályi most az új alkotásnál is földszintű házak eszméjéhez ragaszkodnék. — Ehhez ragaszkodva, Szeged az új-jálokítás után is legnagyobb részben csak fal volna nem város. Ha eljönnek (sokan fognak eljönni) a külföldről megtekinteni, hogy a magyar életrevalóság minővé támasztotta fel halottaiból azt a Szegedet, melynek elpusztulása anyai részvérett költött fel: — s egész városrészekben alig látanánk egy-egy emeletes házat; azt mondanát róla, a mit B udant geologus írta e század elején D. Breckenről: „Debrecezen, Magyarország főbb városai közé soroztatik (est mise au rang des principales villes); de bis azok a földalatti házok, s a széles város utcaik két oldalán nem igazoják a város nevet; falu biz az, nem egybb, mint „tout à fait village”; falutól csak kiterjedése által különbözik.”

Nem szabad Szegednek így szállani ki hullámsírjából.

Mikor ezt mondom a külvárosok számára aem a belváros palotaszervi típusára gondolok hanem az angol építési módra, hol még a telkes-1 200 font sterlingbe került munkásházak is mind emeletesek. Földszint a konyha, (mely ékeztési helyül is szolgál), s utca felé az egy vagy két ablakos tágas lakszoba; az emeleten a hálószobák. — Ez az építési mód úgy hygienikus szempontból, mint esin, tisztaság szempontjából erkölcsök tekintetében is nagyon ajánlják magat. — Nagyon vizsztatásit, ne mondjam undorító az a hajduki (szeretem hinni hogy csak hajduki) magyarországi szokás, miszerint a lakszoba ékeztési helyül is, hálószobául is szolgál, s apa, anyja, fi- és leánygyermek meg felőtt korukban is egy szobában aludtak.

Még költség tekintetében sem hátrányos az az angol építési mód. Mert igaz, hogy a feljáró, közbenso padolat s néhány ablakkal s ajtóval több pézsa kerül; de viszont felányuló tet, félaanyi alapépítmény kell, s ez utóbbi meggazdálkodás, kiralt a város azon alantabb fekvésű területén, a hol azelőpökre tanácsos építeni, igen nagy tekintetet érdemel.

Már most azokat az angolos rendszerű otthonokat kétféleképen lehet építeni. Vagy úgy, hogy külszárú több külön-külön, de egymashoz ragasztott ház egy nagy épületek látszik, (Londonban a Regentpark környeztetén 30—40 külön-külön ház is össze van így foglalva s együtt egy nagy plótának látszik); vagy pedig „villa”-szerűleg építettek, minden ház külön elválasztra áll, vagy legalább egy oldalról kerettel.

Az első móddal kétségteletlenül nagyobb városias tyust lehetne adni Szeged külvárosainak is, s emellett minden hat háznál 12 külső fal helyett csak hétre volna szükség; öt külső fal költsége meg lenne gazdálkodva.

Ánde azt gondolom, Szeged külvárosi népe nagy részben gazdaemberekből áll, a kiknek ólakra, szinekre s más melléképületekre is szükségük van. Hát e tekintetből is, de még azért is, hogy Szeged idővel ne csak kifélt legyen kénytelen terjeszkedni, hanem a

város most beépítendő területének külvárosi részeiben is, a jövőre nagy városias fejlődésre azzal bírjon, a mit az angol „könyök-ternek” (elbow-room) nevez: nekem úgy tetszik, hogy a külvárosokra nézve, ha nem is mindenütt, de bizonyosan a gazdák-lakta részekben az elkülönösít, de mindenesetre emeletes „villa”-szerű építkezés van indikálva: az utcára ház és kert, (melynek utcára dülő részét a szegedi magyar asszonyok, leányok majd szőp virágosan tartják), s hátul az udvar és gazdasági épületek.

Londonnak nagy része s a környékén emelkedett kisebb városok, mint szintegy a Páris-környéki gyönyörű városok, sőt falvak is többnyire így építvék. Nincs Angliának oly nagy városa, melynek egyes részei nem így volnának építve nemcsak, hanem — emlékszem — mily gyönyörrel szemlétem azt a gyár-munkás-lakort (Saltairt York shireben), mely Solt az Alpaca szőretpár teremője, a ki egy szőrvészében maga egyedül dolgozva kezdte carrier-jét s mikor én gyárját meglátogattam, 6000 munkással dolgozott, s gyára körül munkásai számára a kultura minden kellemével ellátott gyönyörű „Villa”-várost épített, hol minden munkás-család külön-külön egy emeletes villában lakik, melyet az utca felé virágos kert körül, hátul meg mindeniknek veteményes kertje van. Gyönyörű látvány! Sőt a belföldi hercegek birtokain meg a földmívelő napszámókat is ily villa-falvakban láttam lakni. S ez az építési mód a kontinens városaiiban is mindinkább terjed.

(Folyt. köv.)

ÜJONSÁGOK.

* A tisztánimni ref. egyházkerület véleménye, a legfőbb felügyelet érdekében, válaszul Trefort pontoztatára, az egyházkerületi jegyzőkönyvből külön lenyomatképen is megjelent. Ezt a választ lapunk munkatársa K u n P á l s -pataki tanár írta, s érte jegyzőkönyvi köszönetet és elismerést nyert.

* A közpántan tanáregylet tagjai, holnap korán reggel fognak a „Bika” vendéglő elől kirándulni a hortobágyi pusztára, hol a vendégeket Csáky Gyergely tanácsnok fogja fogadni.

* Dr. Zelizy Dániel „Vihar a gyermekkor felett” című művére még folyó hó 10-éig Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében 80 krajczárjával egy füzött példányra előfizetheti, mit azon megjegyzéssel hozunk t. olvasóinknak tudomására, — miszerint az említett műhez egy graphicus tábla is tartozik, mely azonban a könyvvel egy időben nem készülhet el, de utólagosan minden előfizetőnek bérmentesen meg fog küldetni. Az említett mű bolli ára — mely jul. 11-én lép életbe — 1 frt. leend.

* Kun Pál s-pataki tanár s lapunk munkatársától legkészelebb fog a s-pataki nyomdában megjelenni: „Német irodalmi olvasmányok kézikönyve” 32 nyomott iv. Ajánljuk a főiskolai tanár urak figyelmébe. Kun Pál 29 német írótt mutat be, legjelesebb választékban Hallertól Tieckig; A ki az újabb német irodalmat megakarja ismereni, el ne mulassza megismereni ezen a fegyelmániumok és akadémiák részére szerkesztett olvasókönyvet. Mindenki ki a német irodalommal foglalkozik teljes éregetet találhat benne. Ára 3 forint. A külső kiállítás a s-pataki ref. főiskolai nyomdának becsületére válik.

* Megint hamis bankjegy. Witwiczky Simon, debreczeni korsómaró vádoló volt, hogy hamis 10 frtosokat hoz forgalomba, midán két drb. ily hamisítvány kiindulási pontja ő nálla fedezetet fel. Szűcs hámszter ugyan-azt mondja, hogy ő a 10-est Fehér Esztertől kapta gabona árban; Fehér E. meg Bence mézáróstól jutott a hamisítványhoz, ennek

meg Witwiczky ada. Vádlott elismeri, hogy Bencének ő adta a pénzt, de életre-halálra esküszik, hogy nem tudta, hogy az hamis. Neki egy vörös zsidó ember adta, s ő jöhisemléggel adta tovább. Menten elakart sülyedni a tsvéek előtt, de ezt sem mond igazat. — A másik hamisítványt Danieliz Pál kereskedő, híz fizette vádlott, de ezt sem mond igazat. Eulenberg, vádlott védője beszéde után a tsvéek fölmentő ítélet hozott. Úgyred föllobozott.

* A városi hatóság által a középiskolai tanáregylet tagjai tiszteletére ma d. u. 2 órakor rendezett díszében számos hölgy vendég is jelen volt. Az ebéd igen kedélyesen folyt, s az első toasztot az egylet elnöke B e r e c z Antal a legelső magyar emberét a királyért és királynéért monddta, másodszorban a közoktatásügyi miniszterét Trefortért, Berecz után főt Révész Bálint püspök a középisk. tanár-egyesület tagjairt; Hoffer Károly a város polgármesterét Simonfy Imre-ért, mint a tanügy fáradszón barátjairt; Károlyi György Hugó, főt. Révész Bálintért, számos toaszt monddott meg ezután. A kitűnő kedv közepette az ebéd mintegy 3 óra hosszig tartott.

* A közpántan tanáregyletnek jelenleg városunkban időző tagjai tegnap délután a belső gazdasági tanácszatot látogatták meg, hol az intézet igazgatója Domokos Kálmán s dr. Schwärzer és Török tantrók mutaták futólagosan az intézet érd-kes tanszéke. It. Innen a nagyérdőre mentek a vendéglő, hol barátságos vacsora mellett számos él-eczekkel fűszerezett toaszt monddott vig-poharozás között; az utolsó szó itt is az egylet derék elnöke volt, humoros számkal-kesztés be a vacsorát, megvónván minden útra szólótt a szót.

* Az iparos tanoncok rajvizsgálata holnap délelőtt leend 9 óráttól 12-ik a ref. főiskolában. Felhívjuk a vizsgálatra egy hely-beli iparosok és ipartársulatok, mint általában a t. közönség figyelmét.

* Tombola játék, mely osztrótkön este a nagyérdőn részben a kereskedői körház részben a lövöldé járára rendeztetett, várakozáson felül jól sikerült. Az első nyeregmenty ámbó egy angol séta pálezzát Riekl Antal nyerte, a 2-dikét ternő egy finom tárczát Ormódy Lajosné, a 3-dikét quaternő egy elegáns selyem kosarat Dr. Szikszay József, a 4-diket quinterő egy csinos dobozát Szalkay József ur s égre az 5-iket tombolára egy finom legeyett Bay Gábor ur. A szép számban összegyűlt elegáns közönség vacsora után dicsra kerekedett.

* A dal- és zeneyelet mai napon H. B. szörménybe rándult ki, hogy ott saját alap-kegye gyarapítására előadást tartson.

* Az önkéntes tüzoltó-egylet ma tartja mulatságát a népkertben.

* Hazajáró lélek című újdonságunkban lapunk utóbbi számában azt irtuk, hogy a zsegléd-utca végén lakó kiskereskedő az elhunyt tanító lakában valamely tárgyott megjelédv ő adott volna alkalmat az ott lakó nép összecsoválására. Illetékes forrásból veszzük az értesítést, hogy nem a kiskereskedő — ki küllőben felvilágosodott ember — hanem egy néhány gyermek csupa pajtkosságból rélte az ablakon keresztül a tanító szellemét láthatni, s ezek elbeszélése folytán történt a sok hü-hó — semmit.

* Az országos középiskolai tanár-egyeslet mai napon tartott folytatóság közgyűléstől irt referendákat holmz közlendőink minálközönségetek vagyunk lapunk héttől számára hagyni.

Felelős szerkesztő: Péter Gábor.

Főmunkatárs: Grünvald József.

Gyógyerejü tődbaj és sorvadásnál. HOFF JÁNOS. Hoff-féle maláta. Bécs, Stadt, Graben, Bräunerstrasse No. 8. Szepsi-Szt.-György (Brády.)

MINDENNEMÜ TITKOS BETEGSÉGEK. bőrbajok. FOGAK. Weisz Gyula. specialista gyógyász.

LIEBIG Company's Fleisch-Extract. 9 Goldene Medaillen und Ehren-Diplome. Nur echt. Central-Depót der Compagnie Liebig für Oesterreich-Ungarn. WIEN, I., Wollzeile 9.

ÜZLET ÁTHELYEZÉS. Tisztelettel van szerenésém a nagyérdemű közön-éget értesíteni, miszerint czipész üzletemet f. é. július hó 1-től kezdve czepléd-utczáról a bathyányi utczára 2560 sz. sajtát házamba tettem át, a hol is ugy mint eddig.

EPILEPSIE (nehézkór) levél után gyógyittatik dr. KILLISCH különleges orvos által Drezdában, Neustadt. Eddig több mint 11,000 eset gyógykezelve. (407.)

Umrath és Társa Prágában. GAZDASÁGI GEPEVÁRUSOK. kézi és járgány cseplőgépeiket, 1-től 8-ig vagy ökr erőt.

Hirdetés. A szováthi határban 100 katasztrális hold szántóföld f. é. október 1-én napjától kezdve 11 év tartamára haszonbérbe kiadandó. ELADÓ vagy haszonbérbe adó, a mai napól kezdve a halipon, egy régi nyolcz boglyás kaszáló, husz hold szántófölddel és rajta levő hat ős lakházzal, és egy hat ős istállóval és kuttal, értekezhetni a tulajdonossal, nagy-uj-utczán 1698. sz. a.

Stiber János. (195.)

KAZÁN és GEP-MŰHELY. Debreczen, péterfia-utca 888-ik sz. Alólirottak ajánljuk magunkat mindenemű új-kazán és gépmunkákra, egyszerűs-mind azoknak kijavítására. Szakaratot jól munkát és jutányos árk mellett, gyors kiszolgálást kötelezzvén, a t. közönség becses megrendelését kérjük.

Debreczen, 1879. nyomattott Tiszai Dániel örkösci könyvnyomdájában.

1879. Egy ére 10 ft. Egy ére 5. ... TELEGI K. L. KÁROLY könyv szerkesztéséül. ... Seperjünk a m. ... A város any ere a benne kifeje a város előjáróság telessége a forgalt, s minden aka irányul elhárítani. ... Terménypiaezt — a mostoha gaz vil — abban rej terménykereskedő semmi alapjuk nem zönség behuzásával ják-fenn magukat. ... Kik a piacozt s az ott törtéteke tapasztalhatják, ho dök, alkuszók, kik 20—30 krral több mint a mennyit egy hat érte, de aztán ber lehajja a szeké már akkor a keres nem métermászát árért; magábanvéve haem ezen kár a zódik, mikor a te meggyőződés, hogy nyebb lett a hitván kereskedőnek pedig a megdmert buzát rö öntese s így a sze utolsó méránél jóm már ekkor hova me el dolgait, hogy it törvénykezzék? Eze gyakori csalások ij közönséget a debre által vannak kénsy nyekiet inkább ott más olyan piacozt lások kellően ellent A Debreczen kiutethen, feltűntetv annak orvoslási móo talált mind a városi kereskedő testületné A város minden ad a terménycsarol adja? a terménycsa csupán csak azért t árkait tartalmazó tá szeje? ezért a váro 500 frtot is kidobni A solid termén guknak volna első a termelő közönség zsedelő csalóktól, s ilyenektől a piacozt anyival inkább vá eppen Fráfer I egyedül termelő vartuk már régen a v nek meg elengedbe város érdekében, a a csaló nadályoktól A DEBRECZEN Egy halálra Lajos Napoleon titk (Folyt.) Késedelmezett kiss azán: — Hallgasson meg előbb elhagytam s azuta tem. — látam, hogy mi dalom, többé meg nem nem történté sem tehe elárulta őnt. A mit m bna állott, hogy a bal telen kietelt és lehető késedelmeztem. Az őgr vól fekvő szobában volt a sazádos cselszövénye Semmi áron sem szabó történt dolgot. Hála Is monddam nekik, hogy ő zomul lett, és nehogy a sajtán ejtse, haem met emint előre látam, kocsin tők még meg nem éri zoznak el, hogy a terem